

ГОДИШЕНЪ СВОРНИКЪ

ОТЪ

ЗАКОНИ НА БЪЛГАРСКОТО КНЯЖЕСТВО.

Приети отъ Търновското Учредително Народно Събрание презъ 1879 год.

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРАВОСЪДИЕТО.

СОФИЯ

ДЪРЖАВНА ПЕЧАТНИЦА

1887.

КОНСТИТУЦИЯ

на Българското Княжество.

(Търново 16-ий априлий 1879 година).

Глава 1.

За територията на Княжеството.

1. Намаляване или уголѣмяване територията на Българското Княжество не може да стане безъ съгласието на Великото Народно Събрание.

2. Исправяние границитѣ, ако не става въ мѣста населени, може да бѣде разрѣшено и отъ Обикновенното Народно Събрание (чл. 85 т. 1).

3. Територията административно се дѣли на окръжия, околии и общини.

Особенъ законъ ще се изработи за наредбата на това административно дѣление върху начала за самоуправление на общинитѣ.

Глава 2.

Каква е Княжеската властъ и какви сж нейнитѣ предѣли.

4. Българското Княжество е монархия наследственна и конституционна, съ народно представителство.

5. Князьтъ е Върховенъ Представителъ и Глава на Държавата.

6. На Българский Князь се дава титлата — *Свѣтлостъ*, а на наследника на престола титлата — *Сиятелство*.

7. Безъ съгласието на Великото Народно Събрание Българский Князь не може да бѣде сщцеврѣменно управителъ на друга нѣкоя държава.

8. Лицето на Княза е священо и неприкосновенно.

9. Законодателната власть принадлежи на Княза и на народното представителство.

10. Князьтъ утвърждава и обнародва приетитѣ отъ Народното Събрание закони.

11. Князьтъ е Върховенъ Началникъ на всички военни сили въ Княжеството, както въ мирно, така и въ военно врѣме. Той раздава военнитѣ чинове по законътъ. Който постѣпя въ военна служба, дава клѣтва, че ще да е вѣренъ Князю.

12. Испълнителната власть принадлежи Князю; вситѣ органи на тая власть дѣйствуватъ отъ негово име и подъ неговъ върховенъ надзоръ.

13. Сѣдебната власть въ всичката нейна ширина принадлежи на сѣдебнитѣ мѣста и лица, които дѣйствуватъ отъ името на Княза. Отношенията на Княза къмъ тия мѣста и лица се опредѣляватъ чрезъ особни наредби.

14. Князьтъ има право да смекчава или да отмѣнява наказанията спроти начина, който е опредѣленъ въ правилата на криминалното сѣдопроизводство.

15. Князьтъ има право за помилование въ криминалнитѣ дѣла. А правото за амнистия принадлежи на Княза заедно съ Народното Събрание.

16. Изложенитѣ въ членове 14 и 15 правдини на Князьтъ не се простиратъ и на пресѣдитѣ, по които сѣ осѣдени министри за нѣкакво нарушение Конституцията.

17. Князьтъ е Представителъ на Княжеството въ всичкитѣ му сношения съ иностранныитѣ държави. Отъ негово име и съ пълномощие отъ Народното Събрание се свързватъ съ правителствата на съсѣднитѣ държави особни сговори за работи по управлението на Княжеството, за които се изисква участието и сѣдѣйствието на тия правителства.

18. Наредбитѣ и распорѣжданията, които излизатъ отъ Князьтъ, иматъ сила въ такъвъ случай, когато тѣ сѣ подписани отъ надлѣжнитѣ министри, които приематъ на себе всичката на нихъ отговорность.

Глава 3.

За мѣстопробиванието на Князя.

19. Князьтъ е длъженъ да се намира постоянно въ Княжеството. Ако на врѣме излазя изъ него, той си назначава Намѣстникъ, който, докѣ отсъства Князьтъ, ще има правдини и длъжности, опредѣлени съ особенъ законъ. За излазянието си изъ Княжеството и за назначаванието Намѣстника си Князьтъ обявява народу чрезъ прокламация.

20. Наслѣдникътъ на престола такожде трѣба да живѣе въ Княжеството и може да излазя изъ него само съ съгласието на Князьтъ.

Глава 4.

За герба на Княжеството, за печата и за народното знаме.

21. Българский държавенъ гербъ е златенъ коронованъ левъ на тъмночервено поле. Надъ полето Княжеска корона.

22. На държавний печатъ се изображава гербътъ на Княжеството.

23. Българското народно знаме е трицвѣтно и състои отъ бѣлъ, зеленъ и червенъ цвѣтове, поставени хоризонтално.

Глава 5.

За начина, по който ще става престолонаслѣдието.

24. Княжеското достоинство е наследственно въ мъжската нисходяща права линия на първий избранъ Князь. За наследството ще се изработи особенъ законъ.

Глава 6.

За пълнолѣтието на Князьтъ, Регентството и за настойничеството.

25. Царствующий Князь и Наслѣдникътъ на престола се считатъ пълноврѣстни на 18-та си година.

26. Ако Князътъ встѣпи на престола преди да е достигналъ тая възраст, то до пълнолѣтието му се отрежда Регентство и настойничество.

27. Регентството състои отъ троица Регенти, които се избиратъ отъ Великото Народно Събрание.

28. Царствующий Князь може още при-живѣ да назначи тримата Регенти, ако Наслѣдникътъ на престола е непълноврѣстенъ, но за това се иска съгласието и утвърдението на Великото Народно Събрание.

29. Членоветъ на Регентството могатъ да бждатъ министри, председателътъ и членоветъ на Върховното сѣдилище, или пъкъ лица, които сѣ занемали безукорно тия длѣжности.

30. Членоветъ на Регентството, при встѣпванието си въ тая длѣжностъ, даватъ въ Великото Народно Събрание клѣтва, че ще бждатъ вѣрни на Князътъ и на Конституцията. Слѣдъ това чрезъ прокламация къмъ народа, тѣ обявяватъ, че наченватъ да управляватъ Княжеството въ предѣлитъ на Княжеската властъ и отъ името на Князътъ.

31. Князътъ, отъ какъ достигне пълнолѣтие и даде клѣтва, встѣпя въ управлението на Княжеството, и за това извѣстява на народа чрезъ прокламация.

32. Въспитанието на непълновъзрастний Князь и управлението на имота му се порѣчва на овдовѣлата Княгиня и на настойници, назначени отъ Сѣвѣта на Министритъ по съгласието на Княгинята.

33. Членоветъ на Регентството не могатъ да бждатъ и настойници на непълновъзрастний Князь.

Глава 7.

За встѣпванието на престолъ и за клѣтвата.

34. Слѣдъ смъртъта на Князътъ, Наслѣдникътъ му встѣпва на престола и незабавно се распорѣжда за да се свика Великото Народно Събрание, предъ което той дава слѣдующата клѣтва:

„Кълнѣ се во име Всемогущаго Бога, че свято и нерушимо ще пазя Конституцията и законитъ на Княжеството, и че въ всичкитъ си распорѣждания ще имамъ

предъ очи само ползата и доброто на Княжеството. Богъ да ми е на помощ“.

Глава 8.

За обдържание на Князьтъ и на Княжеский домъ.

35. Народното Събрание опредѣлява за обдържание на Князьтъ и на неговий дворъ шесть стотинъ хиляди франка на година.

Това количество не може да бжде нито уголѣмено безъ съгласието на Народното Събрание, нито намалено безъ съизволенieto на Князьтъ.

36. Народното Събрание опредѣлява обдържанието на Наслѣдника на престолътъ, отъ какъ той достигне пълнолѣтието си.

Глава 9.

З а в ѣ р а т а.

37. Господствующа въ Българското Княжество вѣра е православно-християнската отъ Источно исповѣдание.

38. Българский Князь и потомството му не могатъ да исповѣдватъ никоя друга вѣра, освѣнъ православната. Само първий избранъ Българский Князь, ако принадлежи къмъ друга вѣра, може да си остане въ нея.

39. Българското Княжество отъ църковна страна, като съставлява една нераздѣлна часть отъ Българската църковна областъ, подчинява се на Св. Синодъ — Върховната духовна власть на Българската църква, гдѣто и да се намира тая власть. Чрезъ послѣдната Княжеството съхранява единението си съ Вселенската Вѣсточна църква въ всичко, що се отнася до догмитѣ на вѣрата.

40. Християнетѣ отъ неправославно исповѣдание и друговѣрцитѣ, било природни подданници на Българското Княжество, било приети въ подданство, а така сжщо и чужденци, които постоянно или само врѣменно живѣятъ въ България, ползватъ се съ свобода на вѣроисповѣданието си, стига изпълнението на тѣхнитѣ обряди да не нарушава сжществующитѣ закони.

41. Поради религиозни убѣждения никой не може да отбѣгнува отъ изпълнението на дѣйствиущитѣ и задължителни за всѣкого закони.

42. Църковнитѣ работи на християне отъ неправославно исповѣдание и на друговѣрци, управляватъ се отъ тѣхнитѣ духовни власти, но подъ върховний надзоръ на надлѣжниятъ министръ, споредъ законитѣ, които ще се издадѣтъ за тоя предмѣтъ.

Глава 10.

З а з а к о н и т ѣ .

43. Българското Княжество се управлява точно споредъ законитѣ, които се издаватъ и обнародватъ по начинътъ, който е показанъ въ Конституцията.

44. Ни единъ законъ не може да се издаде, допълни, измѣни и отмѣни, докѣ той по напредъ не се обсъди и приеме отъ Народното Събрание, което има право така сщщо и да тълкува неговий истинний смисълъ.

45. Приетий отъ Народното Събрание законъ се представя на Князьтъ за утвърждение.

46. Слѣдъ като се утвърди отъ Князьтъ, законътъ въ пълний си текстъ трѣбва да се обнародва. При обнародванието на закона трѣбва да се каже, че той е приетъ отъ Народното Събрание. Никой законъ нѣма сила и дѣйствие, докѣ той не се обнародва.

47. Ако би държавата да се заплашва отъ нѣкоя външна или вътрѣшна опасностъ, а Народното Събрание не би могло да се свика, то само въ такъвъ случай Князьтъ, по представление на Министерский Съвѣтъ и подъ обща отговорностъ на министритѣ, може да издава наредби и да прави распореджания, които иматъ задължителна сила като законъ. Такива извънредни наредби и распореджания се прѣдставятъ за удобрение на първото, свикано слѣдъ това, Народно Събрание.

48. Показанитѣ въ по горний (47) членъ распореджания въ никой случай не могатъ да се отнасятъ до нареджание данъци и държавни берии, които всѣкога ставатъ съ съгласието на Народното Събрание.

49. Само Народното Събрание има право да рѣшава, упазени ли сж всичкитѣ показани въ тая Конституция условия, при издаванието на нѣкой законъ.

50. Распорездания, за да се введе единъ законъ въ дѣйствиe и да се вземжтъ потрѣбнитѣ за това мѣрки, зависятъ отъ изпълнителната власть.

Глава 11.

За държавнитѣ имоти.

51. Държавнитѣ имоти принадлежжтъ на Българското Княжество и съ тѣхъ не можтъ да се ползватъ нито Князьтъ, нито неговитѣ роднини.

52. Начинътъ, по който ще се отстъпватъ и залагатъ самитѣ имоти, а така сжщо и распорезданието съ приходитѣ имъ, ще се опредѣлятъ съ законъ.

53. Държавнитѣ имоти се управляватъ отъ надлѣжний министръ.

Глава 12.

За гражданитѣ на Българското Княжество.

ДѢЛЪ I.

Общи правила.

54. Всички родени въ България, които не сж приели друго подданство, сжщо и ония, които родени другадѣ отъ родители, български подданници, броятъ се подданници на Българското Княжество.

55. Чужденци можтъ да приематъ българско подданство, като утвърди това Народното Събрание.

56. Всѣкий подданникъ на Княжеството може да се отрѣче отъ подданството, слѣдъ като си изслужи по напредъ военната служба и като изпълни другитѣ си длѣжности спрямо държавата, по особенъ законъ, който ще се изработи.

57. Всичкитѣ Български подданници сж равни предъ законътъ. Раздѣление на съсловия въ България не се допуска.

58. Титли за благородство и други отличия, също и ордени не могат да съществуват въ Българското Княжество.

59. На Князътъ се предоставя да отреди единъ знакъ за дѣйствително отличие въ време на война и само за военни лица.

60. Съ политически правдини се ползватъ само гражданитѣ на Българското Княжество, а съ граждански правдини, спроти законитѣ, се ползватъ всички живуци въ Княжеството.

61. Никой въ Българското Княжество не може ни да купува, нито да продава чловѣчески същества.

Всѣкий робъ отъ какъвто полъ, вѣра и народность да бжде, свободенъ става, щомъ стъпи на българска територия.

62. Законитѣ за благоустройството и полицейскитѣ закони еднакво сж задължителни за всички лица, които живѣятъ въ Княжеството.

63. Всички недвижими имоти, които се намѣрватъ въ Княжеството, макаръ би че принадлежали и на чужденци, се намиратъ подъ дѣйствие на българскитѣ закони.

64. Въ всички други случаи положението на чуждитѣ подданници се опредѣлява отъ особни за това закони.

ДѢЛЪ II.

За държавната и общественна служба.

65. Само български подданници могатъ да заематъ длъжности по държавна, общественна и военна служба.

66. И чужди подданници могатъ да се приематъ на служба, но за това всѣкий пжтъ се изисква разрѣшението на Народното Събрание.

ДѢЛЪ III.

За правото на собствеността.

67. Правата на собствеността сж неприкосновенни.

68. Принудително отстъпване имотъ може да стане само заради държавна и общественна полза, и то съ справедлива и предварителна заплата. Начинътъ, по който

може да става такава отстъпване, има да се опредѣли по особенъ законъ.

ДѢЛЪ IV.

За даждията и държавнитѣ бери.

69. Всѣкой подданикъ на Българското Княжество. безъ исключение, длъженъ е да плаща опредѣленитѣ по закона даждия и държавни бери и да носи тегобитѣ.

70. Князьтъ и Наслѣдникътъ на престола се освобождаватъ отъ всѣкакви даждия, държавни бери и тегоби.

ДѢЛЪ V.

За военната служба.

71. Всѣкой български подданикъ е длъженъ да служи въ военна служба, по нареденъ за това законъ.

72. По работи криминални военни лица се сждятъ отъ военни сждилища само тогава, когато се намѣрватъ на дѣйствителна служба.

ДѢЛЪ VI.

За личната неприкосновенностъ, за неприкосновенността на жилищата и корресонденцията.

73. Никой не може да бѣде наказанъ безъ пресѣда отъ надлѣжний сждъ, която е вече добила законна сила.

74. Затвори и претърсвания по къщята могатъ да ставатъ само споредъ правилата, които сж изложени въ законитѣ.

75. Никому не може да се наложи наказание, което не е установено отъ законитѣ.

Мжчения при какво да е обвинение, сжщо и конфискуване на имотъ се запрѣщаватъ.

76. Ако би се появили нѣкои събития, които би могли да нарушятъ обществената безопасностъ, то Князьтъ може да спрѣ въ цѣло Княжество или въ отдѣлни мѣста дѣйствието на 73 и 74 членове, но задължава се да внася такива свои распореджания за потвърждение въ първото Народно Събрание.

77. Частни писма и частни телеграфически депеши съставятъ тайна и се броятъ неприкосновенни.

Отговорността на длъжностнитѣ лица за нарушение тайната на писма и депеши ще се опредѣли по особенъ законъ.

ДѢЛЪ VII.

За народното учение.

78. Първоначалното учение е бесплатно и задължително за вситѣ подданици на Българското Княжество.

ДѢЛЪ VIII.

За свободата на печатътъ.

79. Печатътъ е свободенъ. Никаква цензура не се допуска, сжщо и никакъвъ залогъ не се иска отъ писателитѣ, издателитѣ и печатаритѣ.

Когато писателятъ е познатъ и живѣе въ Княжеството, издателятъ, печатарътъ и раздавачътъ нѣма да се преслѣдватъ.

80. Священното Писание, богослужебнитѣ книги и съчинения отъ догматическо съдържание, опредѣлени за употребление въ православнитѣ църкви, тѣй сжщо и учебницитѣ по Законътъ Божий, назначени за употребление въ училищата на православнитѣ, подлѣжжтъ на предварително удобрение отъ Св. Синодъ.

81. Престжпления по дѣлата на печатътъ се сждятъ, по закона, въ общитѣ сждебни установления.

ДѢЛЪ IX.

За свободата на събранията и за съставяние дружества.

82. Жителитѣ на Българското Княжество иматъ право да се събиратъ мирно и безъ оржие, за да обсждатъ всѣкакви въпроси, безъ да искатъ по напредъ за това дозволение.

Събирания вѣнъ отъ зданията, подъ открито небо, напълно се подчиняватъ на полицейскитѣ правила.

83. Българскитѣ граждани иматъ право да съставяватъ дружества безъ всѣкакво предварително разрѣшение, стига само цѣльта и срѣдствата на тия дружества да не принасятъ вреда на държавний и общественъ порядъкъ, на религията и добритѣ нрави.

ДЪЛЪ Х.

Право за подаване прошения.

84. Всѣкой български подданикъ има право да подава на надлѣжнитѣ власти прошения, подписани отъ едно лице, или отъ много лица (коллективно). Учреждения, установени по законътъ, иматъ право да подаватъ прошения чрезъ своитѣ представители.

Глава 13.

За Народното Представителство.

85. Представителството на Българското Княжество се заключава въ Народното Събрание, което бива :

1. *Обикновенно.*
2. *Велико.*

Глава 14.

За Обикновенното Народно Събрание.

ДЪЛЪ I.

За съставътъ на Обикновенното Народно Събрание.

86. Обикновенното Народно Събрание се съставя отъ представители, избрани направо отъ народътъ, по единъ представителъ на десетъ хиляди души отъ двата пола.

Представителитѣ се избиратъ за три години.

Избиратели сж всички български граждани, които иматъ възраст по-горѣ отъ 21 година, и се ползватъ съ граждански и политически правдини.

Избираемитѣ за представители сж всички български граждани, които се ползватъ съ граждански и политически правдини и сж на възраст по-горѣ отъ 30 години и да сж книжовни (грамотни).

За редътъ на изборитѣ ще се изработи особенъ избирателенъ законъ.

87. Представителитѣ представляватъ не само своитѣ избиратели, но и цѣлий народъ. За това тѣ не могатъ да приематъ отъ своитѣ избиратели никакви задължителни за себе инструкции (наставления).

На представителитѣ се дава пълна свобода да обсъждатъ нуждитѣ на България споредъ собственото си убѣждение и съвѣсть.

88. Щомъ се открие засѣданието, Народното Събрание, подъ председателството на най-старий по годинитѣ изъ помежду членоветѣ си, пристѣпва веднага къмъ избора на председателъ и подпредседатели.

89. Народното Събрание избира между своитѣ членове толкова секретари, колкото му сж потрѣбни за работитѣ.

90. Министритѣ могатъ да се намиратъ въ засѣданията на Събранието и да взиматъ участие въ препирнитѣ. Събранието е длъжно да изслушва министритѣ всѣкий пѣтъ, когато тий искатъ дума.

91. Князьтъ може на мѣсто министритѣ, или заедно съ нихъ, да назначава особни комиссари, за да даватъ на Събранието обяснение по внесенитѣ проекти и предложения. Комиссаритѣ въ тия случаи иматъ, като министритѣ, правата, които сж показани въ предиджщия 90 членъ.

92. Събранието може да поканва министритѣ и комиссаритѣ да дойдѣтъ въ засѣданието, за да даватъ потрѣбнитѣ свѣдѣния и разяснения. Министритѣ и комиссаритѣ сж длъжни да дойдѣтъ въ Събранието и да дадѣтъ лично исканитѣ обяснения. Министритѣ и комиссаритѣ, подъ своя отговорность, могатъ да премълчаватъ такива работи, за които, ако се разгласи не о време, може да се повредятъ държавнитѣ интереси.

ДЪЛЪ II.

За свободата на мнѣнията и за неприкосновенността на членоветѣ отъ Събранието.

93. Всѣкой членъ на Събранието има право да исказва свободно своето мнѣние, и да дава гласъ по свое убѣждение и съвѣсть.

Никой не може да иска отъ него за исказаното мнѣние смѣтка, или да подига за това срѣщу него гонение.

94. Правата на председателтъ и отговорността на членоветѣ отъ Събранието за редъ и приличие въ засѣданията опредѣляватъ се въ особенъ правилникъ за вътрѣшний редъ на Събранието.

95. За сторенитѣ въ засѣданието на Събранието отъ членоветѣ му погрѣшки и престѣпления, които сж предвидѣни отъ криминалнитѣ закони, виновнитѣ въ това могатъ да бждѣтъ теглени на сждѣ само по рѣшение на Събранието.

96. Членоветѣ на Народното Събрание петъ деня до отварянието и презъ всичкото време, доклѣ траятъ засѣданията, не могатъ да бждѣтъ затваряни и сждими, освѣнъ въ случаитѣ, когато они се обвиняватъ за престѣпления, за които се налагатъ по криминалний законъ *най-тѣжки наказания*. Въ тия случаи за затварянието трѣба незабавно да се яви на Народното Събрание, само съ разрѣшението, на което може да стане теглението на сждѣ.

97. Представителитѣ не могатъ да бждѣтъ затваряни за дългове петъ деня до отварянието и презъ всичкото време, доклѣ траятъ засѣданията на Събранието.

98. Редѣтъ, по който става замѣстяванието на умрѣлитѣ или излѣзнжли членове на Събранието, опредѣлява се по избирателний законъ.

ДѢЛЪ III.

За публичността на засѣданията въ Народното Събрание.

99. Засѣданията на Народното Събрание ставатъ дверемъ отворенимъ.

100. Предсѣдательтъ, министръ, комиссаръ, а сжщо и членове на Събранието, на брой не по малцѣ отъ трима, могатъ да предложѣтъ да не се пуцатъ въ засѣданието външни лица.

Такова предложение се разглѣжда дверемъ затворенимъ и се рѣшава отъ присѣтствующитѣ членове по вишегласие.

101. Казанитѣ въ членъ 100 рѣшения на Събранието Предсѣдателя обявява дверемъ отворенимъ.

102. Никой съ оржжие не се пуца въ залата на засѣданията, нито въ зданието, гдѣто е събранието.

Военни стражари и въобще въоржжени сили не трѣба да се турятъ ни при вратитѣ на залата на засѣданията, ни въ самото здание, ни близо до зданието, освѣнъ ако Събранието по вишегласие само пожелае това.

103. Събранието има своя вътрѣшна полиция, която е подчинена на председателя.

104. Събранието само си опредѣлява вътрѣшния редъ и дѣлопроизводството.

Глава 15.

Какви работи има да върши Народното Събрание.

105. Народното Събрание има:

- 1) Да обсъжда законопроекти, споредъ членъ 44.
- 2) Да обсъжда предложение за държавни займове, за уголѣмяване, намаляване, или туряние данъци и всѣкакви бери, а сжщо и за расхвърлянието и за реда на събиранieto имъ.
- 3) Да опрощава изостанали даждия и всѣкакви недобрани бери, на които прибиранieto се вижда невъзможно.
- 4) Да обсъжда ежегодний бюджетъ на приходитѣ и расходитѣ.
- 5) Да преглѣжда смѣткитѣ за разнасяние на суммитѣ, които сж назначени по бюджета.
- 6) Да преглѣжда смѣткитѣ на Върховната смѣтна палата, която е длъжна да му представи подробни изложения за изпълнението на бюджета.
- 7) Да подига питання за отговорността на министритѣ.

106. Събранието има право да приема всѣкакви прошения и жалби и да ги предава на надлѣжнитѣ министри. Нему се предоставя право да назначава испитателни комисии по управлението. Министритѣ, като ги запита Събранието, длъжни сж да даватъ обяснения.

107. Членоветѣ на Събранието иматъ право да правятъ на правителството запитвания, а надлѣжнитѣ министри сж длъжни да отговарятъ на тия запитвания.

Глава 16.

За реда, по който се внасятъ и разглѣждатъ проектитѣ и предложенията.

108. Законодателната инициатива принадлежи на Княза и на Народното Събрание.

109. Законопроектитѣ и предложенията на правителството се внасятъ въ Народното Събрание отъ надлъжнитѣ министри по Княжеска Заповѣдь.

Всѣки представителъ сѣщо може да внесе въ Народното Събрание законопроектъ или предложение, ако тѣ сѣ подписани отъ една четвъртина отъ присѣтствующитѣ представители.

110. Всѣкий законопроектъ или предложение, които сѣ внесени въ Събранието, могатъ да се взематъ назадъ, ако не е станало още свършено гласоподавание.

111. Народното Събрание може да прави въ внесениитѣ проекти измѣнения, допълнения и поправки.

112. Ако правителството не склони на измѣненията, допълненията и поправкитѣ, направени върху законопроекта му, оно може или да си го вземе назадъ, или да го внесе повторно, както е билъ испърво, съ обяснения и забѣлѣжки, или пъкъ да го внесе съ ония измѣнения и допълнения, които найде за сгодни.

113. Ни единъ законопроектъ, еднажъ отхвърленъ на цѣло отъ Събранието, не може да бѣде внесенъ безъ измѣнение въ Събранието презъ сѣщата сессия. Такъвъ проектъ може да бѣде внесенъ въ друга сессия.

114. Гласоподавание върху влѣзливий за разглѣждане въ Събранието проектъ или предложение допуца се само въ такъвъ случай, ако се намиратъ въ засѣданието повече отъ половината на вситѣ членове.

115. Членоветѣ на Събранието трѣбва да гласоподаватъ лично, явно и устно. Гласоподаванието може да бѣде и тайно ако това поискатъ не по малко отъ десетъ членове.

116. Събранието рѣшава по вишегласие.

117. Ако гласоветѣ се раздѣлятъ на равно, проектътъ или предложението се брой отхвърлено.

118. За всѣкоя наредба, станала въ Събранието и представена на Княза, рѣшението Княжеско трѣбва да се даде, докль трае сѣщата сессия.

Глава 17.

З а б ю д ж е т а.

119. Бюджетътъ се представя на Народното Събрание за разглѣждане ежегодно.

120. Бюджетътъ, откакъ се приеме отъ Народното Събрание, представя се на Княза за утвърждение.

121. Народното Събрание разгледва проекта на Бюджета, статия по статия, и ако измѣни или отмахне нѣкоя отъ нихъ, излага причинитѣ, които го каратъ да направи това.

122. Кога се случи де не може да се свика Събранието, а трѣбва да станѣтъ разноси, които не могатъ да се оставятъ за послѣ, има сила и дѣйствиe бюджетътъ на послѣдната година подъ отговорностъ на министритѣ, докѣ да се одобрятъ нихнитѣ распореждания отъ Народното Събрание въ първата сессия, която има да стане.

Глава 18.

За държавнитѣ займове.

123. Ни единъ заемъ не може да се направи безъ съгласието на Народното Събрание.

124. Ако би, не въ периода на засѣданията на Събранието, да се види, че е нужно да се направи за държавата заемъ за покриване на извънредни разноси, които не могатъ да се оставятъ за послѣ, то се свиква незабавно Народното Събрание извънредно.

125. Ако би за свикванието на Народното Събрание да се посрѣщнатъ важни спѣшки, то Князътъ по представление на Министерский Сѣвѣтъ, може да разрѣши заемъ до единъ милионъ франки, съ условие, че той ще се одобри отъ най близкото Народно Събрание.

126. За статии, за които не е билъ отреденъ кредитъ, Князътъ може по редътъ и въ показанитѣ въ предидѣщій 125 членъ случаи, да разрѣши разноси отъ паритѣ на хазната, но тия всички разноси не бива да надминуватъ триста хиляди франки.

Глава 19.

За свикванието на Народното Събрание.

127. Князътъ свиква Народното Събрание редовно всѣка година. Сессията трае отъ 15 Октомв. до 15 Декемврий. Но по нѣкой важни работи Събранието може да се свика и извънредно.

128. Мѣстото, и както е рѣчено въ членъ 127, времето на Събранието се показва въ распорежданieto на Княза за свикването на Събранието.

129. Редовнитѣ засѣдания на Събранието може да се продължатъ по взаимно съгласие на Княза и на Народното Събрание.

130. Князътъ отваря и затваря Събранието или самъ, или поръчва това на друго лице, което е особно за това опълномощено.

131. Предъ отварянieto на Събранието, вситѣ му членове въ едно време, споредъ обредитѣ на вѣрата си, даватъ тая клѣтва:

„Кълнж се во име Единаго Бога да пазя и да браня Конституцията и, при извършването на длѣжноститѣ си въ това Събрание, да имамъ едничко предъ очи общото благо на народа и на Княза, колкото ми стига разумътъ и съвѣстѣта. Богъ да ми е на помощъ. Аминъ.

132. Духовнитѣ лица клѣтва не даватъ, но се обричатъ тържественно да вършатъ всичко по съвѣстъ, като иматъ предъ очи само общото благо на държавата и на Княза.

133. При отварянieto на Събранието, въ Княжеското слово се описва положението на държавата и се показватъ проектитѣ и предложенията, които има да бждатъ внесени въ Събранието за разглѣждане.

134. На Княжеското слово Събранието представя Князю адресъ за отговоръ.

135. Слѣдъ като свика Събранието, Князътъ може да забави срока на неговитѣ засѣдания, но не за повече отъ два мѣсеца. Ново отлагание презъ сжщата сессия може да стане само по съгласие на самото Събрание.

136. Князътъ може да распуца Събранието и да назовачи нови избори на народни представители.

137. Нови избирания трѣбва да ставатъ не по късно отъ два, а новото Събрание трѣбва да бжде отворено не по късно отъ четири мѣсеца слѣдъ распуцанието на прежнето Народное Събрание.

138. Членоветѣ на Народното Събрание, не можтѣ да се събиратъ на сессия безъ да бждатъ свикани отъ Княза; сжщо тѣ не можтѣ да се събиратъ на засѣдания слѣдъ като се отложи, затвори или распустне Събранието.

139. Членове на Народното Събрание, които живѣятъ не въ сѣщото мѣсто, гдѣто засѣдава Събранието, получаватъ както наднични пари, така и всички пътни разности за отиване и връщане. Колко ще бѣдѣтъ разноститѣ, това ще се опредѣли по особенъ законъ.

Глава 20.

За Великото Народно Събрание.

ДѢЛЪ I.

Какво има да върши Великото Народно Събрание.

140. Великото Народно Събрание се свиква отъ Княза, или отъ Регентството, или отъ Министерский Сѣвѣтъ.

141. Князътъ свиква Великото Нар. Събрание:

1) За да обсъжда въпроси за отстъпване или размѣняване на нѣкоя частъ отъ територията на Княжеството.

Тия въпроси се рѣшаватъ по вишегласие отъ членоветѣ, които сѣ въ Събранието.

2) За да измѣни или преглѣда Конституцията. Рѣшението на тия предмѣти изисква вишегласието на двѣ третини отъ всичкитѣ членове на Събранието.

142. Великото Народно Събрание може да бѣде свикано отъ Регентството, само за да обсъди въпроси за отстъпване или размѣняване на нѣкоя частъ отъ територията на Княжеството.

Тия въпроси се рѣшаватъ по вишегласие отъ членоветѣ, които сѣ въ Събранието.

143. Министерский Сѣвѣтъ свиква Великото Народно Събрание:

1) За избирание новъ Князь въ случай, ако би царувавший Князь да се помине, безъ да остави подиря си Наслѣдникъ. Избиранието става по вишегласие на двѣ третини отъ членоветѣ, които сѣ въ Събранието.

2) За избирание Регенти, кога наследника на престола е непълновъзрастенъ.

Избиранието става по вишегласие на членоветѣ, които сѣ въ Събранието.

ДЪЛЪ II.

За състава на Великото Народно Събрание.

144. Великото Народно Събрание се съставя отъ представители, избрани направо отъ народа. Числото на тия представители е равно съ двойното число членове на Обикновенното Народно Събрание, като се взематъ по двама представители отъ всѣки десетъ хиляди жители отъ двата пола. За реда на изборитѣ ще се издаде особенъ избирателенъ законъ.

145. Предсѣдателъ, подпредсѣдатели и потрѣбното число секретари се избиратъ отъ самото Събрание изъ помежду членоветѣ му. А преди избиранieto имъ предсѣдателствува най старий по годинитѣ изъ помежду членоветѣ на Събранието.

146. Великото Народно Събрание има да разглѣжда само ония работи (чл. 141-143), заради които по Конституцията то е било свикано и распуща се, щомъ се свърши рѣшението имъ.

147. Къмъ Великото Народно Събрание се отнасятъ и членове 87, 90, 92, 93—104, 114, 115, 131 и 132 отъ тая Конституция.

Глава 21.

За Върховнитѣ Правителствени Уредби: за Министерский Съвѣтъ и Министерствата.

148. Върховнитѣ Правителствени Уредби сж:

- 1) Министерский Съвѣтъ.
- 2) Министерствата.

149. Исполнителната властъ подъ върховний надзоръ и ржководство на Княза (чл. 12) принадлежи на Министритѣ и на тѣхний Съвѣтъ.

150. Министерский Съвѣтъ състои отъ всичкитѣ Министри. Единъ отъ тѣхъ, по изборъ отъ Княза, назначава се за предсѣдателъ на Съвѣта.

151. Освѣнъ общитѣ длѣжности въ обикновенно време, на Министерский Съвѣтъ, въ нѣкои долуспоменжти случаи се присвояватъ тия права и длѣжности:

- 1) Кога се случи да се помине Князътъ безъ Наслѣдникъ, Министерский Съвѣтъ поемва управлението на Кня-

жеството и вътрѣ въ единъ мѣсець свиква Великото Народно Събрание за избиране новъ Князь.

2) Министерский Съвѣтъ поемва управлението на Княжеството и тогава, когато Князьтъ при смъртъта си не отреди Регентство. Великото Народно Събрание за избиране регенти трѣба да бѣде свикано такожде вътрѣ въ единъ мѣсець. (т. 1).

3) Ако подиръ смъртъта на Княза овдовѣлата Княгиня остане непраздна, то доклѣ тя роди управлението на Княжеството принадлежи на Министерский Съвѣтъ.

4) Ако би да се помине нѣкои отъ Регентитѣ, то Министерский Съвѣтъ свиква Великото Народно Събрание, за да избере новъ Регентъ намѣсто починжлий, по опредѣлений редъ въ т. 2.

5) Министерский Съвѣтъ въ ония случаи, що се споменуватъ въ точкитѣ 1—4 отъ тоя членъ, като поемва управлението на Княжеството, обявява за това съ прокламация на народа.

6) Доклѣ Министерский Съвѣтъ управлява Княжеството, онъ не може да мѣнява Министритѣ.

7) Членоветѣ отъ Министерский Съвѣтъ, когато временно управляватъ Княжеството, добиватъ само министерската си заплата.

152. Министритѣ се назначаватъ и уволняватъ отъ Княза.

153. Министритѣ сж отговорни прѣдъ Княза и Народното Събрание *свокупно* за всичкитѣ общи мѣрки, които тѣ взематъ, и *лично* всѣкой единъ за всичко, което е той извършилъ по управлението на повѣрената нему часть.

154. Всѣкой официаленъ актъ, какъвто и да е, като се подписа отъ Княза, трѣба да бѣде такожде подписанъ или отъ всичкитѣ министри, или само отъ надлѣжний министръ.

155. Народното Събрание може да предава министритѣ на сждъ за измѣна на отечеството или на Княза, за нарушение Конституцията, за предателство или нѣкаква вреда причинена на Княжеството за лична полза.

156. Предложенията за предаване министръ на сждъ трѣба да ставатъ писменно и да съдържатъ едно по едно

всичкитѣ обвинения, и да сж подписани най малко отъ една четвъртина отъ членоветѣ на Народното Събрание.

157. За да се предаде министръ на сждъ изискватъ се гласоветѣ на двѣ третини отъ присжтствующитѣ членове.

158. Министритѣ се сждятъ отъ особенъ държавенъ сждъ, на който съставътъ ще бжде опредѣленъ по особенъ законъ.

159. Князътъ не може да опрости единъ обвиненъ министръ безъ съгласието на Народното Събрание.

160. Испълняванието на законитѣ се поржчва на върховни управителни уредби, които се наричатъ Министерства.

161. Министерства има шесть:

- 1) Министерство на Външнитѣ Работи и Исповѣданията.
- 2) Министерство на Вътрѣшнитѣ Работи.
- 3) Министерство на Народното Просвѣщение.
- 4) Министерство на Финанситѣ.
- 5) Министерство на Правосждието.
- 6) Военно Министерство.

162. На чело на всѣко едно Министерство намира се министръ.

163. Князътъ има право да назначава лица на всичкитѣ Правителствени длѣжности.

164. Всѣко едно длѣжностно лице дава клѣтва, че ще е вѣрно на Княза и на Конституцията.

165. Всѣко длѣжностно лице отговаря за своитѣ дѣйствиа по службата си.

166. Длѣжностнитѣ лица, които сж назначени на служба отъ Правителството, иматъ право да добиватъ пенсия, основата и количеството на която ще бжде опредѣлена по особенъ законъ.*

Глава 22.

За начина, по който може да се измѣнява и преглѣжда Конституцията.

167. Предложения за измѣнение или преглѣждане Конституцията ставатъ по сжщий начинъ, който е нареденъ и за издаване законитѣ (ср. членъ 108 и 109).

168. Рѣченитѣ въ горний 167 членъ предложения се считатъ приети ако за тѣхъ подажтъ гласъ повече отъ двѣ третини отъ всичкитѣ членове на Народното Събрание.

169. За разгледане рѣченитѣ въ членъ 167 предложения свиква се Великото Народно Събрание, което по вишегласие на двѣтѣ трети отъ всичкитѣ членове на Събранието рѣшава въпроси, които се отнасятъ до измѣнението и прегледанieto на Конституцията.

Търново, 16-й Априлий 1879.

На първообразното подписахъ:

Предсѣдатель на Нар. Събрание, Видинский Аноимъ.

Подпредсѣдатели: { Петко Каравеловъ.
Т. Икономовъ.

Упълномощенный Императорскаго Россійскаго Комиссара Сенаторъ, Тайный Совѣтникъ С. Лукьяновъ.

Секретари: { Архимандритъ Константинъ,
П. Генчевъ,
Ив. Гюзелевъ,
Р. М. Каролевъ,
И. Даневъ,
К. Стоиловъ,
П. В. Горбановъ,
П. А. Черневъ,
Г. Б. Неновичъ,
П. Братоевъ.
Квестори: { Н. Михайловски,
А. Стояновъ.

Представители:

Митрополитъ Доростоло-Червенский Григорий,

„ Кюстендилский Иларионъ,

„ Самоковский Доситей

„ Софийский Мелетий,

„ Пелагонийский и Пиротский Евстатий

„ Варненский и Преславский Симеонъ,

Епископъ Браницкий Климентъ,

Софийский Рабинъ Гавриль Аврамовъ,

М. Д. Балабановъ,

В. И. Диамандиевъ,

Д. Грековъ,

К. Васильевъ,

Г. Я. Кирковъ,

Г. Д. Начевичъ,

Д. П. Каранфиловичъ,

Д. Казанакли,

Д. Е. Чуковъ,

Х. Златановъ,

С. А. Тумпаровъ,
 В. Пупешковъ,
 М. Златановъ,
 И. Срѣбренниковъ,
 Т. Батановски,
 Хр. И. Стояновъ,
 Хр. Грънчаровъ,
 Т. Пешовъ,
 Д. Савовъ,
 С. Стаменовъ,
 Ив. Доспѣвски,
 Н. Тоневъ,
 А. Храновъ,
 В. Маниковъ,
 Ив. Касабовъ,
 Ил. Дѣнчовъ,
 А. Кунчовъ,
 И. П. Златинъ,
 Кр. Байчовъ,
 П. Бакаловъ,
 Ц. Гинчевъ,
 К. Симеоновъ,
 Д. Пашковъ,
 Ст. Дервенски,
 С. Илиевъ,
 Хр. Спиридоновъ,
 Д. Мариновъ,
 И. Щербановъ,
 М. Поповъ,
 Т. Шиваровъ,
 Н. С. Стойчевъ,
 Д. Кръстичъ,
 Г. Николовъ,
 Ил. Марковъ,
 Хр. Самсаровъ,
 Г. Чолаковъ,
 Д. Икономовъ,
 В. Голевичъ,
 П. Беновъ,
 Н. Поповъ,

Цв. Ильчовъ,
 П. Дамьяновъ,
 Цв. Лировъ,
 Д. Катрановъ,
 В. Нешовъ,
 С. Д. Поповъ,
 К. Цанковъ,
 И. Банковъ,
 Зл. Ивановъ,
 И. Атанасовъ,
 С. Семеоновъ,
 К. Бобчевски,
 В. Христовъ,
 И. Комнино,
 Д. Иотовъ,
 Х. И. Стояновъ,
 М. Николовъ,
 Г. Ив. Жабленски,
 С. Границки,
 П. Ганчовъ,
 Д. Икономовъ,
 Ив. Влаховъ,
 И. Бобчевъ,
 Д-ръ Манчевъ.
 К. Сухиндолски,
 Н. Константиновъ,
 Г. П. Ивановъ,
 Н. Икономовъ,
 К. Вачовъ,
 С. Подбалкански,
 И. Иордановъ,
 Д. Петровъ,
 И. Николаевъ,
 Г. Б. Неновичъ,
 С. Грамадовъ,
 Н. Петровъ,
 В. Поповъ,
 Я. Геровъ,
 М. Паничерски,
 Ж. Поповъ,

- Г. Вълчановъ,
 Д. Енчевъ,
 Хр. Стояновъ,
 А. Цвѣтановъ,
 Л. Радуловъ,
 Д. Златаревъ,
 К. Ив. Анковъ,
 А. Иванчовъ,
 С. С. Златовъ,
 Н. Недѣльчовъ,
 Хр. Филиповъ,
 Н. Вачовъ,
 Кр. Стояновъ,
 И. Кършовски,
 Т. Джабаровъ,
 Ст. Раевъ,
 Н. Калипетровски,
 Г. Стояновъ,
 П. Поповъ,
 Л. Павловъ,
 Г. Карамановъ,
 Д-ръ А. Христовъ,
 М. Минковъ,
 М. Лукановъ,
 И. Бакаловъ,
 Д. Пековъ,
 Ив. Сжйковъ,
 Н. Островски,
 Н. Кръстенякъ,
 Д. Цанковъ,
 Протонот. Н. Икономовъ,
 К. Мариновъ,
 М. М. Бешковъ,
 Х. Германовичъ,
 Д-ръ Е. Вербий,
 З. Х. Гюровъ,
 Ив. Цв. Карановъ,
 Х. С. Х. Пановъ,
 Д-ръ С. Антоновъ,
 М. Димчовъ,
 Х. П. Петковъ,
 Ц. Пановъ,
 Ц. Петковъ,
 Хр. Кръстовъ,
 И. Стойновъ,
 М. Пръвановъ,
 К. Вацовъ,
 Г. Цаковъ,
 Д-ръ Г. Странски,
 П. Пѣевъ,
 Н. Балкански,
 Священникъ Хр. Велчевъ,
 Игум. рилски Пантелеймонъ,
 Ст. Беронъ,
 П. Славейковъ,
 Я. Славчовъ,
 Хр. Груевъ,
 П. Манойловъ,
 Д-ръ Д. Молловъ,
 П. Ангеловъ,
 Хасанъ-Хюсни Ефенди,
 Етхемъ Ефенди,
 Халилъ Ефенди Думанлъ,
 Д. Бошнакъ,
 Цв. Поповъ,
 Х. Ив. Пенчовичъ,
 Г. Поповъ,
 П. Куюмджиевъ,
 Д. Х. Гендовъ,
 Д. Константиновъ,
 Н. Булгаровъ,
 М. Т. Мишайковъ,
 Д. Любеновъ,
 И. Костовъ,
 В. Х. Петровъ,
 Г. Кънчовъ,
 П. Даскалъ,
 Г. Х. Захариевъ,
 П. Манчовъ,
 Н. Антоновъ,

Т. Димитриевъ,
А. Цековъ,
Х. П. Х. Илиевъ,
Ил. Игнатиевъ,
М. Георгиевъ,
Османъ-бей,
Т. Радиевъ,
Д. Поповъ,
К. Помяновъ,
Н. Даскаловъ,

А. Маноловъ,
Д-ръ С. Йордановъ,
В. Палаузовъ,
Евгений Стояновъ,
Г. А. Ковачевъ,
Хюсеинъ-Хюсни Ефенди,
Ахмедъ Ефенди,
Мустафа Ефенди,
Хадъръ Михаилъ-бей.
